

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy senátu JUDr. Lubomíra Velce a soudců JUDr. Tomáše Pirka a JUDr. Zuzany Sváčkové ve věci

žalobkyně: **VAPES CE, s.r.o.**, IČO 25888595
sídlem Stonavská 51/6, 735 35 Horní Suchá
zastoupená advokátem JUDr. Tomášem Bělinou
sídlem Pobřežní 370/4, 186 00 Praha 8

proti

žalované: **Česká republika - Vězeňská služba České republiky**, IČO 00212423
sídlem Soudní 1672/1a, 140 67 Praha 4
jednající Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových
sídlem Rašínovo nábřeží 390/42, 128 00 Praha 2

o nahrazení projevu vůle, k odvolání žalované proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 12. prosince 2019, č. j. 21 C 235/2017-355

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se **mění** tak, že se žaloba s tím, aby soud nahradil projev vůle žalované uzavřít se žalobkyní Dodatek č. 2 ke Smlouvě o dílo ze dne 11. 9. 2013, č. 022/1/13, zamítá.
- II. Žalobkyně je povinna zaplatit žalované náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů ve výši 6 900 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem soud prvního stupně vyhověl žalobě, kterou se žalobkyně domáhala nahrazení projevu vůle žalované, kterým s žalobkyní uzavírá Dodatek č. 2 ke Smlouvě o dílo ze

Shodu s prvopisem potvrzuje Ilona Jiranová

dne 11. 9. 2013, č. 022/1/13 (výrok I), dále soud prvního stupně vyhověl žalobě, kterou se žalobkyně domáhala nahrazení projevu vůle žalované, kterým s žalobkyní uzavírá Dodatek č. 7 ke Smlouvě o dílo ze dne 11. 9. 2013, č. 022/1/13 (výrok II), a současně uložil žalované povinnost nahradit náklady řízení žalobkyně ve výši 868 408 Kč (výrok III). Takto rozhodl o požadavku žalobkyně na nahrazení projevu vůle žalované, kterým s žalobkyní uzavře Dodatek č. 2 a č. 7 ke Smlouvě o dílo ze dne 11. 9. 2013, č. 022/1/13.

2. Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že účastníci uzavřeli dne 11. 9. 2013 smlouvu o dílo, v níž ujednali konkrétní stavební práce podle zpracované projektové dokumentace za celkovou cenu 79 050 934 Kč vč. DPH (dále též jen „Smlouva o dílo“). Pro realizaci víceprací účastníci řízení nesjednali stejný postup jako pro změnu Smlouvy o dílo. Zatímco Smlouva o dílo mohla být měněna pouze osobami, které ji podepsaly nebo jejich právními nástupci, práce nad rámec rozsahu předmětu díla, tzv. vícepráce, které byly nezbytné k řádnému dokončení díla, funkčnosti provozu nebo respektování závazných pokynů schvalovacích orgánů, mohly být realizovány při splnění podmínek zákona o veřejných zakázkách s písemným souhlasem žalované, přičemž žalovaná se zavázala uhradit jen vícepráce provedené na základě jejího písemného souhlasu. Písemný dodatek ke Smlouvě o dílo měl podle ujednání účastníků řízení upravovat rozsah víceprací a jejich finanční ohodnocení. Osoby oprávněné za žalovanou jednat ve věcech průběžné realizace Smlouvy o dílo, včetně kontroly provádění prací, převzetí díla a dodávaných věcí, odsouhlasení soupisů provedených prací a dodávek a správnosti faktur a provádění záznamů ve stavebním deníku, se průběžně měnily, neboť v tomto ohledu docházelo ke změnám Smlouvy o dílo postupně uzavíranými písemnými dodatky. Od počátku (od 11. 9. 2013) byly uvedenými osobami Mgr. B. P., Bc. M. S. a P. H., posléze též Dr. T. N., Ing. P. B. a Ing. O. P. (od 5. 12. 2014), dále Ing. J. R. a M. B. (od 22. 9. 2015), a Ing. L. T. a Ing. V. Ch. (od 29. 10. 2015). V průběhu provádění předmětu díla vyvstala potřeba víceprací, s nimiž projektová dokumentace nepočítala, a většinu z nich nebylo možné ani předpokládat. Uvedené práce však byly nezbytné k řádnému dokončení a provedení díla. Důvodnost a potřebu provádění víceprací posuzovali a svým podpisem stvrzovali technický dozor stavby Mgr. M. S., posléze Ing. P. B. jako technický dozor instalace technologické části kotelny a stavby teplovodu, a dále hlavní projektant stavby Ing. V. K.. Svědek Mgr. M.S., technický dozor stavby, garantoval za žalovanou svým podpisem na změnových listech skutečnost, že vícepráce uvedené ve změnových listech, včetně kotelny, byly žalobkyní provedeny. Důvodnost víceprací souvisejících s kotelnou posuzoval a podpisem v zápisech z kontrolních dnů schvaloval svědek Ing. P. B.. Zástupci GŘ VSČR se účastnili kontrolních dnů a žalovaná byla obeznámena s tím, že ve výroku tohoto rozsudku uvedené vícepráce byly shledány technickým dozorem stavby a projektantem jako důvodné a potřebné k řádnému dokončení předmětu díla, jakož i s tím, že byly žalobkyní provedeny. Technický dozor stavby a projektant rozhodovali o důvodnosti provedení navržených víceprací. Cenová nabídka vytvořená žalobkyní byla následně předložena k vyjádření náměstkovi GŘ VSČR, který byl oprávněn svým podpisem vícepráce schválit. Po dobu tří let však nebyl rozsah a cena víceprací, které byly žalobkyní již provedeny, žalovanou schváleny. Dne 25. 6. 2015 žalobkyně předala žalované návrh Dodatku č. 2 spolu se změnovými listy a rozpočty jednotlivých více/méně prací oceněných celkem na částku 11 796 469,24 Kč bez DPH. Vícepráce specifikované ve výroku rozsudku soudu prvního stupně byly žalobkyní ve Věznici Příbram provedeny, ač dodatek ke Smlouvě o dílo a změnové listy nebyly náměstkem generálního ředitele žalované Ing. I. G., a posléze Ing. M. H., podepsány.
3. Na základě těchto skutkových zjištění posoudil soud prvního stupně věc podle příslušných ustanovení Smlouvy o dílo, ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále též jen „o. z.“) a zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách (dále též jen „zákon o veřejných zakázkách“) a dospěl k následujícím právním závěrům. Článek XV odst. 5, 6 Smlouvy o dílo umožňuje realizaci víceprací jen s písemným souhlasem objednatele. Dodatkem ke smlouvě měl být dohodnut rozsah víceprací a jejich finančních ohodnocení. Dodatek má být uzavřen, pokud

by objednatel (žalovaná) požádal o rozšíření nebo zúžení rozsahu nutných prací, a dodatek měl zohlednit změnu ceny. Objednatel se smlouvou zavázal k zaplacení pouze těch víceprací, které byly provedeny na základě jeho písemného souhlasu. V projednávané věci bylo prokázáno, že vícepráce specifikované ve výroku tohoto rozsudku, které žalobkyně ve Věznici Příbram provedla, byly dodatečným plněním k uzavřené Smlouvě o dílo, jejich potřeba vznikala průběžně během provádění díla a jejich provedení se ukázalo být nezbytné pro to, aby mohly stavební práce pokračovat a dílo bylo řádně dokončeno. Výsledkem svědků, zejména hlavního projektanta stavby Ing. V. K., technického dozoru instalace technologické části kotelny a stavby teplovodu Ing. P. B., jakož i koordinátora stavby a technického dozoru stavební části Mgr. M. S., či Z. M., stavebního vedoucího, bylo prokázáno, že původní zakázku dle Smlouvy o dílo nebylo možné dokončit bez provedení specifikovaných víceprací. Jejich potřeba přitom vznikla v důsledku objektivně nepředvídaných okolností, v projektové dokumentaci, zpracované o několik let dříve před započatím provádění díla, nebyly práce zahrnuty. Důvodnost víceprací nikdo za žalovanou nezpochybňoval, stejně jako jejich provedení v době, kdy byly žalobkyní prováděny. Dodatečné stavební práce (vícepráce) byly v daném případě zcela nezbytné pro dokončení předmětu původní veřejné zakázky a žalobkyně je prováděla v souladu se Smlouvou o dílo na základě písemného souhlasu žalované. Z hlediska důvodnosti a nutnosti jejich provedení byly vícepráce fakticky žalovanou odsouhlaseny. Písemnými dodatky ke Smlouvě o dílo, které nebyly uzavřeny, měl být dle Smlouvy o dílo dohodnut rozsah víceprací a jejich finanční ohodnocení. Současně bylo prokázáno, že praxí žalované je nechat vícepráce provádět i předtím, než jsou písemně upraveny smluvním dodatkem. Takový postup nesmí jít k tíži druhé smluvní strany, která v dobré víře na základě praxe žalované poskytla plnění s písemným souhlasem technického dozoru stavby a hlavního projektanta stavby žalované, ale před uzavřením písemného smluvního dodatku. Soud prvního stupně tedy uzavřel, že žalobkyně prokázala, jaké práce objednané žalovanou byly skutečně písemně odsouhlaseny a jaké práce na základě tohoto písemného souhlasu skutečně žalobkyně provedla (výčet všech víceprací uvedených ve výroku rozsudku jako příloh Dodatku č. 2 a č. 7) a v jaké hodnotě tyto provedené práce byly (21 748 000 Kč bez DPH). Pokud žalovaná nikdy neuzavřela Dodatek č. 2 a č. 7, v nichž by byly žalovanou objednané a žalobkyní provedené práce sepsány, pak soud prvního stupně žalobě na nahrazení projevu vůle vyhověl, neboť tím napravil zřejmé vady kontraktačního procesu.

4. Výrok o nákladech řízení byl odůvodněn ustanovením § 142 odst. 1 o.s.ř.
5. Proti tomuto rozsudku podala odvolání žalovaná, která zdůraznila, že mezi žalobkyní a žalovanou nikdy nedošlo ke konsenzu ohledně budoucího znění Dodatku č. 2 a č. 7, když v řízení nebylo prokázáno, že mezi žalující a žalovanou stranou došlo k právnímu jednání, jehož obsahem by byl závazek kterékoli strany v budoucnu uzavřít smlouvu určitého typu, v daném případě Dodatek č. 2 a Dodatek č. 7. Žalobkyně navíc v řízení vůbec netvrdila, že by jí žalovaná uzavření Dodatku č. 2 a č. 7 přislíbila. V této souvislosti odkázala na judikaturu Nejvyššího soudu, podle které platí, že nutným požadavkem je, že musí být předmět plnění budoucí smlouvy určen alespoň obecně, tedy základním (rámcovým) vymezením, a musí být stanovena doba, kdy bude tato smlouva uzavřena. Tyto předpoklady však v projednávané věci splněny nebyly, nedošlo k dohodě o předmětu plnění, nebyla stanovena doba pro uzavření smlouvy, nedošlo ani ke konsenzu, že něco z toho má být určeno dodatečně. Soud prvního stupně tedy měl žalobu bez dalšího zamítnout. Žalovaná dále v odvolání namítala absenci řádného ocenění víceprací a nepřezkoumatelnost rozsudku soudu prvního stupně co do výše částek, kterou žalobci v rámci nahrazení projevu vůle přiznal. Žalovaná rovněž namítala nesprávné posouzení vznesené námitky promlčení, jakož i chybné právní posouzení věci. Závěrem žalovaná navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek soudu prvního stupně změnil a žalobu zamítnul.
6. Žalobkyně ve svém vyjádření k odvolání vyvracela tvrzení uvedená v odvolání žalované, souhlasila s posouzením věci soudem prvního stupně, a proto navrhl napadený rozsudek jako věcně správný potvrdit.

7. Odvolací soud přezkoumal napadené rozhodnutí, včetně řízení, které jeho vydání předcházelo podle § 212 a § 212a o. s. ř., a odvolání žalobkyně shledal opodstatněným.
8. Odvolací soud především, pokud jde o skutkové závěry, odkazuje na podrobné a vyčerpávající odůvodnění soudu prvního stupně, když soud prvního stupně provedl rozsáhlé dokazování, provedené důkazy hodnotil v souladu se zásadou volného hodnocení důkazů (§ 132 o. s. ř.) a učinil na jejich základě odpovídající skutkové závěry. V návaznosti na to však soud prvního stupně věc nesprávně posoudil po stránce právní. Jak správně uvedla žalovaná ve svém odvolání, aby bylo možno návrhu žalobkyně na uzavření dodatků ke smlouvě o dílo vyhovět, musela by žalobkyně tvrdit a prokázat, že jí žalovaná uzavření těchto dodatků č. 2 a č. 7 v minulosti přislíbila, nebo že povinnost žalované předmětné dodatky uzavřít vyplývá ze zákona. Veškerá tvrzení žalobkyně a označené důkazy však směřují k prokázání jejího nároku na zaplacení ceny za provedené vícepráce, které byly k řádnému dokončení díla podle Smlouvy o dílo potřeba, a o jejichž provedení žalovaná věděla, resp. jejich provedení odsouhlasila. Z provedeného dokazování vyplynulo, že Smlouva o dílo nepředpokládá povinnost ani jedné ze stran k uzavření jakéhokoli dodatku ke smlouvě o dílo. Žaloba na nahrazení projevu vůle nemohla mít naději na úspěch již na základě tvrzení obsažených v žalobním návrhu, neboť ze Smlouvy o dílo a ani ze zákona nevyplývá, že objednané či vyžádané vícepráce by žalovanou zavazovaly k uzavření písemného dodatku ke Smlouvě o dílo. Smlouva o dílo naopak předpokládá dohodu o rozsahu víceprací a jejich finančním ohodnocení písemným dodatkem ke smlouvě, a poté jejich následnému provedení. Pokud žalobkyně tvrdila, že vícepráce byly provedeny bez uzavření dodatku ke smlouvě o dílo (ať už písemného či ústního), mohlo by to případně založit její právo na finanční plnění, v žádném případě však žalované nevznikla povinnost uzavřít jakýkoli dodatek ke smlouvě o dílo. Žalobkyní namítanou „zjevnou nespravedlnost“ odvolací soud neshledal, když žalobkyně se mohla svých práv domáhat prostřednictvím žaloby na plnění. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že žalobkyně je podnikatelkou, profesionálkou ve svém oboru, která se měla řídit příslušnými ustanoveními Smlouvy o dílo, a pokud dospěla k závěru, že se na stavbě vyskytla potřeba víceprací, jejichž provedení je nutné k dokončení díla a které projektová dokumentace nemohla předvídat, mohla trvat na uzavření písemného dodatku ke Smlouvě o dílo, nikoli tyto práce v rozporu se smlouvou nejprve provést a posléze se domáhat uzavření písemných dodatků. Pokud měla žalobkyně podle svých tvrzení důvodné očekávání, že dodatky ke smlouvě budou uzavřeny, a proto požadované vícepráce provedla, jedná se rovněž o tvrzení směřující k povinnosti žalované za objednané a provedené vícepráce poskytnout odpovídající protiplnění, tedy zaplatit finanční náhradu. Tvrzené důvodné očekávání nemůže založit povinnost žalované uzavřít písemný dodatek ke smlouvě o dílo. Taktéž posouzení otázky, zda jednání žalované v rámci smlouvy o dílo je v souladu s dobrými mravy, jak jej přdestřela žalobkyně s odkazem na rozhodnutí Ústavního soudu v I. ÚS 1283/16, by bylo předmětem zkoumání v rámci žaloby na plnění za provedené vícepráce. Nahrazení projevu vůle k uzavření dodatku ke smlouvě o dílo je však v této věci pojmově vyloučeno, neboť nemá oporu v hmotném právu.
9. S ohledem na shora uvedené proto odvolací soud napadený rozsudek podle ust. § 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř. změnil tak, že žalobu v celém rozsahu zamítnul.
10. O nákladech řízení před soudy obou stupňů odvolací soud rozhodl podle § 142 odst. 1 o. s. ř., ve spojení s § 224 odst. 1, 2 o. s. ř. Žalovaná dosáhla plného procesního úspěchu a byla jí proto přiznána plná náhrada nákladů řízení, které jsou tvořeny odměnou dle ust. § 1 a 3 vyhl. č. 254/2015 Sb. ve výši 23 paušálních náhrad po 300 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat dovolání k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu prvního stupně ve lhůtě dvou měsíců od jeho doručení, jehož přípustnost přezkoumá za podmínek stanovených v § 237 o. s. ř. dovolací soud.

Shodu s prvopisem potvrzuje Ilona Jiranová

Praha 10. června 2020

JUDr. Lubomír Velec v.r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Ilona Jiranová